

ONDERZOEKSSCHOOL AAN HET WOORD

GEERT GROTESCHOOL



Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is onderzoek onmisbaar. Destijds zijn daarom de academische opleidingsscholen opgericht. In het voorjaar van 2022 was het tijd voor vernieuwing: met het profiel Samen Onderzoeken: profilering van onderzoeksscholen, vastgesteld door penvoerders van de samenwerkingsverbanden van Hogeschool KPZ, werd de academische opleidingsschool de onderzoeksschool. 'Good practices' kunnen andere scholen inspireren en ondersteunen. In dit artikel nemen we daarom een kijkje op de Geert Groteschool, waar Manon Plette als afstudeerstudent onderzoek heeft gedaan naar begrijpend lezen.

Vorig jaar studeerde Manon Plette af als Leraar Basisonderwijs aan Hogeschool KPZ. Inmiddels staat ze vijf dagen voor de klas op de onderzoeksschool waar ze ook haar afstudeerstage liep: de Geert Groteschool in Zwolle. Net als alle vierdejaarsstudenten op Hogeschool KPZ sloot Manon haar opleiding af met een afstudeeronderzoek op haar stageschool. Samen met de stageschool wordt er een keuze gemaakt voor een onderzoeksonderwerp. De student verkent vervolgens de beginsituatie en stelt een onderzoeksvraag op. Op basis van een literatuurstudie en een verkenning van de praktijk maakt de student een ontwerp voor de school dat direct in de praktijk kan worden ingezet. In het geval van Manon en de Geert Groteschool werd er gekozen voor het onderwerp begrijpend lezen.

De aanleiding voor het onderzoek van Manon op de Geert Groteschool was tweeledig: de resultaten vielen tegen en de motivatie en betrokkenheid van leerlingen was laag. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een eindproduct in de vorm van een website. 'Op de website zijn verschillende dingen te vinden: theorieën over goed begrijpend lezenonderwijs en voorbeelden van goede lessen vanuit de thema's waar we op school mee bezig zijn,' vertelt Manon. Destijds heeft ze gekozen voor een website in plaats van voor een fysiek document, 'zodat zo'n documentje niet ergens verdwijnt.'

Nu, een jaar later, heeft haar ontwerp nog altijd een plek in de school. Het wordt actief gebruikt door collega's en aangevuld met teksten voor de nieuwe thema's. De Geert Groteschool werkt met IPC-thema's, die elke twee jaar terugkomen. 'Dit is eigenlijk het laatste jaar dat we echt een repertoire moeten opbouwen en dan zullen we volgend jaar merken dat er teksten klaar staan. Dan wordt het pas echt makkelijker.'

Manon merkt dat de meeste collega's het ontwerp nog veel gebruiken op de manier waarop ze het bedoeld had. Een belangrijke reden hiervoor is volgens Manon dat er tijdens de keuze voor het onderwerp goed is geluisterd naar het team. 'Wat wil het team? Waar hebben zij behoefte aan? Doordat je dat goed aan het afstemmen bent, lever je uiteindelijk iets op wat de leraren ook echt goed kunnen gebruiken.' Het ontwerp wordt nog steeds gebruikt zoals beoogd en onderling worden er teksten en lesideeën uitgewisseld.



BETROKKEN TEAM

Voor Manon is het duidelijk dat de Geert Groteschool een onderzoeksschool is. Veel collega's zijn zelf ook afgestudeerd aan Hogeschool KPZ en weten wat er gevraagd wordt bij het doen van onderzoek. Er zijn ook veel collega's die een master hebben gedaan. 'Je merkt dat er veel kennis zit. Collega's durven kritische vragen te stellen. Het team van de Geert Grote is een betrokken team dat wil leren, vragen stelt over hoe het beter kan en open staat voor de studenten die onderzoek doen. Daaraan herken ik dat de Geert Groteschool een onderzoeksschool is. Het is echt ingeburgerd in de cultuur.' In de teamkamer hangt een bord waarmee zij het team op de hoogte kon houden van haar onderzoek. Tijdens haar onderzoek waren de collega's goed betrokken. Er werd meegedacht en er werden vragen gesteld. Hoewel het onderzoek gericht was op groep 6, 7 en 8, probeerde Manon tijdens studiedagen ook de leraren van andere groepen bij het onderzoek te betrekken.

Ook leerlingen worden betrokken. 'We doen vaak leerlingarena's. Dan verzamel je een groepje leerlingen en dan stel je vragen over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld begrijpend lezen: wat vinden de leerlingen goed gaan? Wat zouden ze graag anders willen zien? Waar worden ze enthousiast van? Dan worden de leerlingen echt betrokken in het proces.' Afhankelijk van het onderwerp wordt in de leerlingenraad ook het een en ander besproken.

Tijdens het contextonderzoek heeft Manon geobserveerd in de klassen om de huidige stand van zaken in kaart te brengen. Ook toen heeft ze de leerlingen uitgelegd waar ze mee bezig was en de leerlingen om input gevraagd. 'Tijdens het onderzoek kwamen er soms ook kinderen naar me toe die dan vroegen: 'Jij ben de juf van begrijpend lezen, toch? We hadden nu deze tekst en het was heel erg leuk.'

STICHTING LEERKRACHT

Het afgelopen schooljaar is de Geert Groteschool gestart met Stichting LeerKRACHT. 'Stichting LeerKRACHT ondersteunt schoolleiders en hun docententeams om een cultuur van 'elke dag samen een beetje beter' te creëren' (Gelijke Kansen Alliantie, z.d.). Dit maakt dat er systematisch bepaalde doelen terugkomen die de school wil behalen, waaronder begrijpend lezen. Manon legt uit hoe Stichting LeerKRACHT werkt: 'Eerst ga je met elkaar een doel opstellen. Dan ga je kijken wat de theorie erover zegt. Zijn er voorbeelden?'



Wat hebben we in ons eigen archief? Hebben we er al iets mee gedaan?' Verschillen tussen leraren krijgen de ruimte. Theorie en praktijkervaring vullen elkaar mooi aan. Het gedeeld eigenaarschap is hoog. Dat maakt dat de collega's intrinsiek gemotiveerd raken om ermee aan de slag te gaan.

Door de school verspreid hangen Stichting LeerKRACHT borden. Hier staan de doelen en waar de school mee bezig is. Kinderen die geïnteresseerd zijn, kunnen dit dan bekijken. Ook in de klas merken de kinderen dat er onderzoeksmatig wordt gewerkt bij hen op school. 'We proberen dingen uit en benoemen dit ook naar de kinderen. Zo merken de kinderen dat er van alles gebeurt en dat iets niet in een keer staat. Ze merken dat het een doorlopend proces is.' Ook ouders kunnen de borden die in de gang hangen bekijken en worden via de nieuwsbrief op de hoogte gehouden van het onderzoek dat er in de school plaatsvindt.

De onderzoekscoördinator van de Geert Groteschool is ook een van de groepsleiders binnen Stichting Leerkracht. Manon ziet parallellen tussen Stichting LeerKRACHT en haar eigen onderzoeksproces als afstudeerder. 'Binnen Stichting LeerKRACHT leg je verantwoordelijkheid aan elkaar af, waardoor iedereen meer betrokken wordt. Datzelfde zie je tussen de onderzoekscoördinator en de student tijdens het afstudeeronderzoek.'

De onderwerpen waaraan gewerkt wordt via Stichting LeerKRACHT worden binnen het team besproken. Waar heeft de school behoefte aan? Dit zorgt voor eigenaarschap, wat vervolgens de betrokkenheid weer vergroot. Ook wat betreft haar eigen onderzoek werd er kritisch, en vooral samen, gekeken naar waar behoefte aan is. Eigenlijk zou Manon bezig gaan met IPC, dan zou ze de derde zijn in de onderzoekscyclus; de meeste onderzoeksscholen werken met een onderzoeksscyclus van drie jaar, waarin gedurende die tijd aan eenzelfde thema wordt gewerkt via verschillende deelonderzoeken. Manon: 'Toch werd de schoolvraag anders en kozen we voor begrijpend lezen. Dat vind ik belangrijk. Je wilt een onderzoek doen dat relevant is, wat speelt er nu in onze praktijk en wat zouden we nou heel graag anders willen?'

Wat Manon nog wil meegeven over onderzoek doen op school? 'Onderzoeken doe je samen. Als student moet je daar iets voor geven, maar ook als school moet je daar iets voor geven. Alleen samen kun je hele mooie resultaten behalen.'

LITERATUUR

Gelijke Kansen Alliantie (z.d.). Stichting LeerKRACHT.

Geraadpleegd op 30 mei 2024, van

<https://www.gelijke-kansen.nl/maatschappelijke-organisaties/professionalisering/stichting-leerkracht>

BENIEUWD NAAR HET ONTWERP VAN MANON PLETTE?

Bekijk het ontwerp van Manon via:

<https://mmanonplette.wixsite.com/begrijpendlezen>

MEER WETEN?

- Voor het profiel Samen Onderzoeken: profilering onderzoeksscholen mail naar Marieke Pillen (m.pillen@kpz.nl) of Shirine Bousaid (s.bousaid@kpz.nl).
- Ben je als onderzoeksschool geïnteresseerd in Samen Onderzoeken of wil je onderzoeksschool worden? Neem dan contact op met Edith ten Berge (e.tenberge@kpz.nl)
- Wil je onderzoekscoördinator worden of ben je geïnteresseerd in het doen en gebruiken van onderzoek ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs? Ieder jaar start er een professionaliseringstraject en in netwerkbijeenkomsten voor ervaren onderzoekscoördinatoren worden de nieuwste inzichten op het gebied van onderzoek gedeeld. Voor meer informatie kun je terecht bij Marieke Pillen (m.pillen@kpz.nl)

OVER DE AUTEUR

Shirine Bousaid is junior docent-onderzoeker bij het associate-lectoraat Interprofessioneel samenwerken voor kansrijke ontwikkeling binnen het Kennis- en Innovatiecentrum van Hogeschool KPZ. Ze is onder meer betrokken bij de professionalisering van de onderzoekscoördinatoren.

SAMEN ONDERZOEKEN

Samen onderzoeken heeft als ambitie om door middel van onderzoek een bijdrage te leveren aan het opleiden van professionals en het beïnvloeden, verbeteren en vernieuwen van onderwijs en de beroepspraktijk. De Academische Opleidingsscholen worden daarmee doorontwikkeld tot onderzoeksscholen waarbij onderzoek gedragen wordt door het hele team en in samenwerking met partners en Hogeschool KPZ. Op onderzoeksscholen wordt systematisch gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs voor leerlingen het opleiden van (aanstaande) leraren door gezamenlijk te werken aan het versterken van hun onderzoekend vermogen en aan de onderzoekscultuur van de school. Onderwijsprofessionals (directeuren, leraren, studenten, pedagogisch professionals...) met een sterk onderzoekend vermogen kunnen onderzoek doen en gebruiken om hun eigen beroepspraktijk te versterken. Een onderzoekscultuur is daarvoor voorwaardelijk.